

B16

GEILLUSTREERD MAANDBLAD

GEWIJD AAN
NATUURSTUDIE,
NATUURBESCHERMING,
HEEMSCHUT, GEOLOGIE,
FOLKLORE, BUITENLEVEN
EN TOERISME
ONDER LEIDING VAN
RINKE TOLMAN

DE WANDELAAR

UITGEGEVEN DOOR A.G. SCHOONDERBEEK LAREN

7e JAARGANG
WIJNMAAND

1935

INHOUD VAN DE OCTOBER-AFLEVERING:

Van vreedzame jacht-avonturen in Zuid-Australië A. W. Francken
 Merkwaardige en zeldzame planten (I) A. J. de Boer
 Morinelplevieren op De Beer F. Niesen
 De sterrenhemel van 15 Oct. tot 15 Nov. Dr. A. C. de Kock
 Vijf en twintig jaren (VI) J. Vijverberg
 Zelf zien, zelf beleven A. Leeftlang
 De kamerplanten in October Practicus
 De vlier in vrucht J. H. Brinkgreve-Entrop
 Hydra J. C. M. de Jong
 October in den tuin P. L. Rusticus
 Op het voetspoor van een veteraan J. H. de Boer
 Het Noord-Fransche heuvelland W. van Beek
 Van en voor de lezers
 Met talrijke afbeeldingen

N.V. HEEMSTEDÉ'S WONINGBUREAU CORNs. L. KWAK

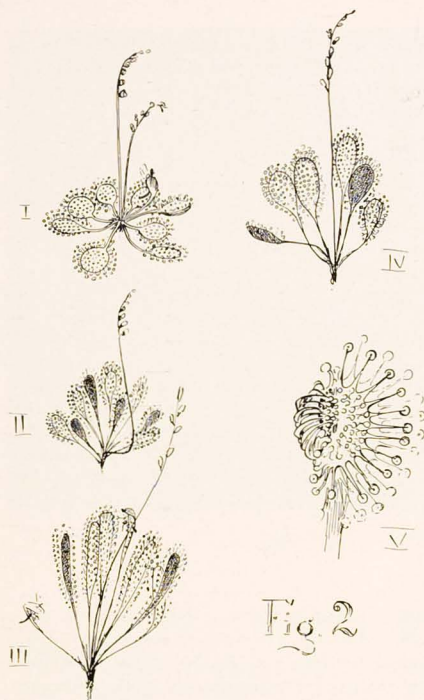
Hoofdkantoor:
Heemsteedsche Dreef 276

Kantoren:
Zandvoortsche Laan 151
Eikenlaan, hoek Julianalaan

zendt U op aanvraag gratis:

Geïllustreerde Woninggids

HET WONINGBUREAU VOOR KENNEMERLAND

I. *Drosera rotundifolia*
 II. *Drosera intermedia*
 III. *Drosera anglica*
 IV. *Drosera obovata*, (bastaard van I en III)
 V. Blad met prooi

Fig 2

blijken dan langer te zijn geworden: de kromming en strekking heeft dus plaats door groei!

De zonnedaau heeft de carnivore voeding niet beslist noodig om in 't leven te blijven, maar gedijs heel wat beter met dan zonder. — Het is een overblijvende plant, die zich zoowel door zaad als op vegetatieve wijze sterk vermenigvuldigt. De kleine, zeer lichte, gevleugelde zaadjes worden gemakkelijk door den wind verspreid. De bloemen, die doorgaans door insecten worden bestoven, blijven bij slecht weer gesloten; dan heeft zelfbestuiving plaats (pseudo-cleistogamie).

Wat de vegetatieve vermenigvuldiging betreft, *Drosera rotundifolia* behoort tot die weinig voorkomende planten, die in staat zijn op haar bladeren adventieve knoppen te vormen en zoo het aanzijn te geven aan jonge individuen. Als u de proef wilt nemen, verdient het aanbeveling een afgesneden blad op een geschikten voedingsbodem te leggen en bijv. door wat veenmos te bedekken, om het licht eenigzins buiten te sluiten. (Buitengewoon goed kan hetzelfde verschijnsel worden waargenomen bij de Pinksterbloem, *Cardamine pratensis*).

* * *

Ten slotte een vraag: Wie weet groeiplaatsen van de langbladige zonnedaau? De *Prodromus florae batavae* vermeldt: Oosterbroek, Nieuw-Dordrecht, Drenthe, Veenhuizen, Entersche veen, Emst onder Epe, Wissel, Wisselsche vennen, Nijkerker veen, Eibergen en Mallumsche veen bij Eibergen, Maashees, Groot Broek bij Budel, Broekmolen bij Stramproy, Roukensveen, oevers Zwarte Meer, Eersel. Sommige van deze opgaven zijn echter 100 jaar oud en de *Prodromus* is al van 1901. Sindsdien is het aanzien van ons land nogal veranderd! De redactie verwacht veel berichten! (W'ordt vervolgd)

MORINELPLEVIEREN OP DE BEER door F. NIESEN

Met foto's van den schrijver

HET was begin September, de tijd, dat er bijna zeker morinellen op „De Beer” aanwezig zijn en ik had mijn vergunning nog in m'n zak; dus: wat was natuurlijker dan dat ik ook eens mijn geluk ging beproeven met het fotograferen van deze vogel? De meesten uwer kennen toch wel het boek van Bengt Berg: „Mijn vriend uit Lapland”, waarin hij beschrijft, hoe hij er na veel moeite en oneindig veel geduld ten langen leste in slaagde, de vogel zijn

eieren te laten bebroeden in zijn hand. Deze vogel is verbazend mak, mensenvrees is hem bijna onbekend, doordat zijn broedterrein in Lapland zelden of nooit door mensen wordt bezocht. Ook op de trek, pas uit het hoge Noorden, schuwt hij de mensen nog niet, althans niet in die mate als andere vogels en met enige omzichtigheid is Lahol, zoals de Lappen hem noemen, tot op weinige meters te benaderen. Op „De Beer” waren Tinbergen, Strijbos e.a.

Heel mooi bleef hij even staan, het hoofd een beetje scheef

er al herhaalde malen in geslaagd de vogel van vlakbij, zonder enige schuilhut of zo, te kicken en dat wilden mijn vriend en ik nu ook eens proberen.

We waren 's morgens reeds vroeg van huis gegaan en voor tien en stonden we op de aanlegsteiger. Op de slikplaten aan de Waterweg wemelde het van meeuwen, sterns, ruiters, vulpen, rosse grutto's e.d., maar daar hadden we nu geen tijd voor, de morinellen bleven de hoofdzaak, die moesten we eerst vinden en vooral fotograferen.

De Zuidpier werd overgestoken en via de Aanspoelshoek liepen we over de vlakke, ongeveer tot aan het einde van de Vlierenlaan.

Het geluk was ons al bijzonder gunstig, want daar direct al op een schelpenvlakte kreeg mijn vriend vijf vogels in de gaten, die zich in de kijker waarachtig als morinellen ontpopten.

Dat was een geweldige bof, de eerste vogels de beste die we zagen, waren meteen de veel verlangde. Wij er achteraan, de camera's al in gereedheid. Dat laatste bleek een beetje al te optimistisch te zijn, op een meter of vijftien van ons vandaan gingen ze al op de wieden om een honderd meter verder weer neer te strijken. Het was duidelijk, dat ze eerst nog getemd moesten worden en vooreerst konden de camera's nog wel dicht blijven.

Voetje voor voetje gingen we nu in de richting van de vijf vogels, die steeds bij elkaar bleven. Weer gingen ze er al op flinke afstand van door en dat

spelletje herhaalde zich vele malen. Maar toch, we merkten duidelijk, dat we ze steeds dichter naderen konden, ze werden al minder schuw en schenen langzamerhand te wennen aan die twee rare mensen, die almaar door achter hen aan schuifelden.

Na een half uur gaven ze plotseling de brui aan het vluchten en alle vijf gingen ze op het zand zitten, ons strak aankijkend. Heel voorzichtig kwamen we dichterbij, durfden ons haast niet bewegen, bang, dat een enkele onverhoedse beweging ze weer op zou jagen en dan zou onze eerste kans verkeken zijn. Maar ze lieten ons nu tot op een meter of drie naderen en dat gaf ons de eerste opnamen. We probeerden nog dichterbij te komen, maar dat was te veel vergegd; al gauw gingen ze weer staan en renden voor ons uit. Natuurlijk wij er achteraan, enfin, weer het oude recept, een half uur lang, waarna er een wel even wilde poseren en mij aan de derde foto hielp. Heel mooi bleef hij even staan, het hoofd een beetje scheef, koket naar de lens kijkend. Mocht ik vermenschlijken, ik zou vast zweren, dat het een vrouwtje was.

Het was ondertussen al één uur geweest en we begonnen onze magen te voelen. Tevreden over de bereikte resultaten gingen we „lunchen" aan de Witgatplas. Ons plan was om nu naar het Wijde Slik te gaan, maar dat betekende afscheid van de morinellen nemen en dat viel ons zwaar. Het gevolg was dan ook, dat onze vijf vrienden een half uur

Nog een foto van één van de vijf morinellen, waar we de hele dag achteraan wandelden

later weer die beide vreemde mensen op bezoek kregen.

We hadden ze gauw genoeg weer in de gaten gekregen en nog steeds waren ze even mak. Het zou zelfs nog mooier worden dan 's morgens; tot op minder dan twee meter lieten zij zich al spoedig naderen en we konden kijken zoveel we wilden. Alleen van poseren hadden zij niet veel kaas gegeten. Hoe vaak heb ik die middag niet ingesteld op een van de vijf en dan juist, als de sluiters gespannen was, zag ik ze weglopen uit het beeld op het matglas van mijn Rolleiflex om een meter verderop een wormpje of iets anders weg te pikken. Maar heel wat kansen werden benut ook en daarbij deed ik weer eens de ervaring op, hoe ideaal de Rolleiflex voor dit soort werk is. Af en toe kreeg ik medelijden met mijn vriend, die werkte met een onhandige 9×12 platen-camera. Ik zag hem lopen in het zweet zijns aanschijns en zwaaien met chassis en schuiven, terwijl bij mij alles zo gemakkelijk ging.

De morinellen gingen ondertussen ongestoord hun gang en trokken zich van ons praktisch niets meer aan. Eénmaal fotografeerde ik er één op een twee meter afstand, toen mijn vriend mij gebaarde achterom te kijken naar een morinel, die vlak achter mijn schoen een worm oppikte. Dat was een van de vele malen, dat ik te laat was om hem te snappen.

't Is anders een ongekende sensatie, de dieren zo vlak om je heen te zien lopen. Prachtig konden we

ze nu ook op ons doolie gemak bewonderen. Ze waren alle reeds in winterkleed; van het mooie prachtkleed met de roestrode buik was niets meer te zien. Toch waren er nog belangrijke individuele verschillen. Drie vogels waren veel geel-bruiner dan de beide andere, die meer grijs waren. De veren op rug en mantel hebben lichte randen en juist die en ook de wenkbrauwstreep, die tot diep in de nek doorloopt, verschilden het meest in kleur, daarmee het hele dier een meer geel-bruine of grijzige tint gevende. Ik verbeeldde mij ook te zien, dat de grijze vogels de grootste waren, maar daar zou ik niet op durven zweren. Opvliegend maakten ze een geluid, waarin we behalve een duidelijk u-klank ook een rollende r hoorden.

We raakten zo langzamerhand beiden door onze munitie heen en juist toen ik mijn twaalfde opname verschoten had, gingen de vogels weder op de grond zitten, waar we ze tot op minder dan één meter konden benaderen. Ik moest achteruit gaan om mijn toestel, dat zonder voorzetlens een afstand van één meter had, scherp in te stellen. Op hoop van zegen heb ik toen nog een dertiende foto gemaakt op een film waar er maar twaalf op kunnen. Ontwikkeld bleek, dat het negatief maar half was, maar de morinel stond er helemaal op en het was de mooiste foto, die ik gemaakt had.

Ook de voorraad van mijn metgezel raakte op en daarom hebben we toen maar afscheid genomen

... gingen de vogels weer op de grond zitten, waar we ze tot op minder dan één meter konden naderen

Morinelplevier in winterkleed

van onze vrienden, hoewel ik moet toegeven, dat het niet van harte ging. Maar het was trouwens al vier uur geworden en om half vijf moesten we met de veerboot mee. We hebben de morinellen een gelukkige en voorspoedige reis naar Noord-Afrika

toegewenst, als ze tenminste zo ver gaan en beloven elkaar ze het volgend jaar in September nog eens op te zoeken en, het spreekt vanzelf, weer te fotograferen. Alleen zal ik dan zorgen, dat ik meer dan één film bij mij heb.

DE STERRENHEMEL VAN 15 OCTOBER TOT 15 NOVEMBER 1935

door Dr. A. C. DE KOCK

OP de sterrenkaartjes is weergegeven het aspect van den Noordelijken en Zuidelijken sterrenhemel voor het midden van ons land, op resp.:

15 Oct.	23 u.	's avonds
25 "	22 u.	50 m.
31 "	22 u.	"
8 Nov.	21 u.	50 m.
15 "	21 u.	"

Deze en alle volgende tijdsopgaven zijn uitgedrukt in Amsterdamschen wintertijd. De dagelijksche schijnbare beweging des hemels wordt aangeduid door de pijlen. Door een kruis nabij de Poolster is de Noordpool des hemels aangegeven.

De Maan: 19 Oct.: L.K.; 27 Oct.: N.M.; 3 Nov.: E.K.; 10 Nov.: V.M.

De planeten: Mercurius is op 18 October in benedenste conjunctie en dus niet zichtbaar. Aan het einde van October komt de planeet bijna 2 uren voor de Zon op en is dan zeer waarschijnlijk wel in

de ochtendschemering waar te nemen. De datum van grootste oostelijke elongatie is 2 November. Medio November gaat Mercurius nog ongeveer 1 uur voor de Zon op.

Venus bereikt op 15 Oct. haar grootste helderheid. De planeet is ochtendster, van medio October tot medio November komt zij te ongeveer 5 uur 's nachts op.

Mars beweegt zich rechtlopend in den Schutter en gaat van half-October tot half-November om 19 uur 's avonds onder.

Jupiter beweegt zich rechtlopend in de Weegschaal. De planeet verdwijnt in October in de avondschemering. Half October is de planeet, die dan nog ruim een uur na de zon ondergaat, in de avondschemering waarschijnlijk nog wel te vinden.

Saturnus beweegt zich teruglopend in den Waterman. Medio October gaat Saturnus 's nachts 2 uur onder, medio November een weinig voor middernacht.

Het Zodiacale licht is zichtbaar aan den morgen-